

Labklājības ministrija

Projekts „Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem”

(Nr.JUST/2015/RDAP/AG/MULT/9830)

Seminārs speciālistiem

L.Kornete, Labklājības ministrija,
projekta vadītāja

V.Bojšakova, Labklājības ministrija,
projekta asistente

Saldus, 14.03.2018.

Līdzfinansē Eiropas Savienības
programma „Tiesības,
vienlīdzība un pilsonība”

Labklājības ministrija

Tieslietu ministrija

Labklājības ministrija

Projekta norise

Partneri

Projekta norises laiks:

2017.gada 1.februāris - 2019.gada 31.janvāris

Projekta partneri:

Biedrība "Centrs MARTA"

Valsts policija

Asociētie partneri:

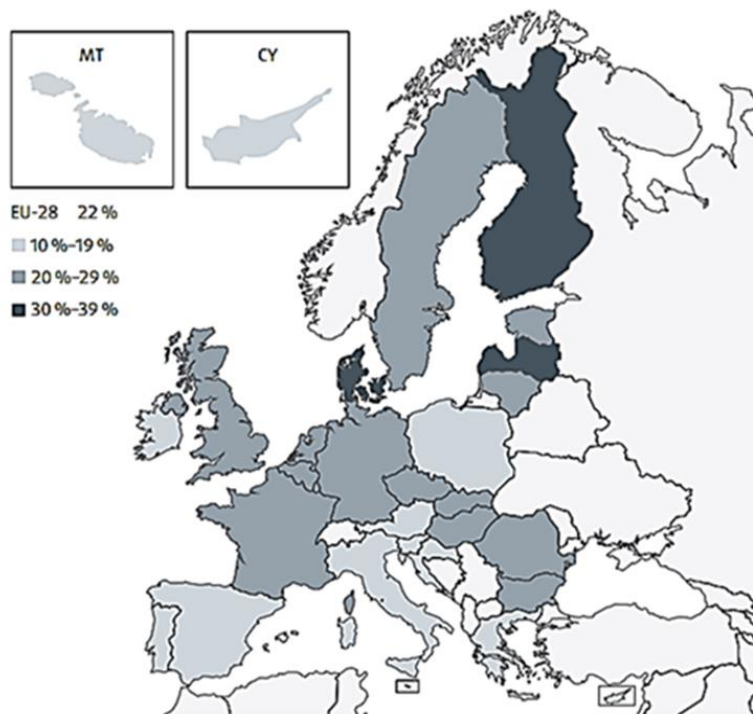
Tieslietu ministrija

Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija

Labklājības ministrija

Projekts par sadarbību vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē mazināšanai – kāpēc?

Partnera fiziska un/ vai seksuāla vardarbība kopš 15 gadu vecuma, ES 28

Pētījumi rāda, ka vardarbība pret sievietēm ģimenē Latvijā ir aktuāla problēma.

Fizisku un/vai seksuālu vardarbību no esošā vai bijušā partnera savas dzīves laikā vidēji piedzīvojušas 22% sieviešu ES dalībvalstīs.

Latvijā fizisku un/vai seksuālu vardarbību no esošā vai bijušā partnera savas dzīves laikā piedzīvojušas 32% sieviešu.

2016.gadā dzīvesbiedri nogalināja vismaz 5 sievietes.

Labklājības ministrija

Projekts par sadarbību vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē mazināšanai – kāpēc?

Kopš 2014.gada ir ieviestas būtiskas izmaiņas normatīvajos aktos, un speciālistiem ir jauni instrumenti:

-Policijai tiesības pieņemt lēmumu par nošķiršanu (praksē lielākoties nošķir vardarbīgo vīru vai partneri, vai pilngadīgu dēlu, kas vardarbīgs pret māti);

-Cietušajam ir tiesības vērsties tiesā un lūgt piemērot pagaidu aizsardzību pret vardarbību;

-Ir ieviesta valsts apmaksāta sociālā rehabilitācija no vardarbības cietušajām pilngadīgām personām (psihologa, jurista vai sociālā darbinieka konsultācijas) un vardarbību veikušām personām.

Labklājības ministrija

Projekts par sadarbību vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē mazināšanai – kāpēc?

Tomēr **praksē ir vērojamas ļoti lielas atšķirības šo instrumentu piemērošanā un cietušie var «izkrist» atbalsta un aizsardzības sistēmai.** Piemēram:

-Katra institūcija uz vardarbības pret sievietēm ģimenē gadījumiem reaģē savas kompetences ietvaros un neziņo par gadījumu citām institūcijām, tādējādi netiek pilnībā izmantoti visi instrumenti, lai mazinātu atkārtotas vardarbības riskus;

-Policijas lēmumu par nošķiršanu skaits ir ļoti atšķirīgs pa reģioniem (dažāda interpretācija un cilvēciskais faktors);

-Lēmumu par nošķiršanu un par pagaidu aizsardzību skaits ir lielāks, nekā personu skaits, kas saņem valsts apmaksātu sociālo rehabilitāciju (bieži vien tāpēc, ka cietušajiem nav informācijas par šādu iespēju un arī sociālais dienests, kas administrē pakalpojumus, par vardarbības gadījumiem neuzzina);

-Ja cietušajam nodrošina sociālo rehabilitāciju, tas nenozīmē, ka rehabilitāciju nodrošinās arī vardarbības veicējam;

- Vardarbības veicējam veidojas nesodāmības sajūta, vairākkārtīgi pārkāpjot lēmumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību.

Efektīvi nereaģējot uz pirmo vardarbības gadījumu, pieaug iesaistīto institūciju slogs, braucot uz izsaukumiem uz vienām un tām pašām adresēm un strādājot ar ielaistiem gadījumiem.

Labklājības ministrija

Sadarbība vardarbības mazināšanai – citu valstu pieredze

Austrija: valstī ir 7 intervences centri (cietušo sieviešu atbalsta/ krīzes centri). Pieņemot lēmumu par nošķiršanu, policija par to paziņo tuvākajam intervences centram, kas kontaktējas ar cietušo un piedāvā nepieciešamo atbalstu.

Lielbritānija un Somija: MARAC starpinstitucionāla sadarbība pašvaldību līmenī augsta riska vardarbības pret sievietēm gadījumos. Mērķis: dalīties ar informāciju, lai novērstu vardarbības atkārtošanos. Rezultāts: atkārtotie vardarbības gadījumi samazinās par 60%.

<https://www.youtube.com/watch?v=alje4zJOHIw>

ASV Duluth: Koordinēta starpinsitucionāla atbilde (*Coordinated Community Response*) uz vardarbības ģimenē gadījumiem.

Labklājības ministrija

Ieteikumi pēc ASV vizītes – projekta pamats

1. Primāri **organizēt pilotprojektu**, piemēram Tukumā vai citā piemērotā Latvijas pilsētā, lai visām pusēm liktu sajūst, saredzēt to, ko dara visas iesaistītās institūcijas - tiesneši (gan civilie, gan kriminālie (ja vēlāk būs lēmuma pārkāpums)), policija (gan kārtībnieki, gan izmeklētāji), pašvaldības policija, sociālais dienests, bāriņtiesa, prokuratūra
2. MK noteikumu "Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību" 6.punkta secība ir acgārņa. Ja policijas darbinieks secina, ka pastāv tūlītēji draudi, **būtu uzreiz jāpieņem lēmums par nošķiršanu, nevis jāliek cietušajam iesniegt pieteikumu** un jāpieņem paskaidrojums
3. **Riska novērtējums jānosaka kā obligāts**, proti, tas jānosaka MK noteikumos un anketa jāieliekajos noteikumos kā pielikums, kā arī vēlreiz jāorganizē apmācības gan policistiem un pašvaldības policistiem, gan arī tiesnešiem par šo riska izvērtējumu, kā to darīt, kā aizpildīt anketu
4. MK noteikumos ir jānosaka, ka, pieņemot lēmumu par nošķiršanu, policijas darbiniekiem **cietušajam ir jāizsniedz informācija par pieejamo atbalstu valstī** un konkrētajā pašvaldībā
5. Riska izvērtējums būtu nepieciešams arī tad, ja vardarbība ir jau tāda, kad ir uzsākts kriminālprocess, piem., miesas bojājumu gadījumā un ir nepieciešams pieņemt lēmumu par drošības līdzekļa par netuvošanos un nesazināšanos piemērošanu
6. «Centrs MARTA» varētu organizēt **"izdzīvojušo" sieviešu fokusgrupu**, lai kopīgi ar viņām noskaidrotu, kas ir tā informācija, ko jūs gribējāt, lai policija noskaidro no jums un to zina, lēmuma pieņemšanai
7. Ir vēlreiz **jāapmāca**, jārunā ar 112 operatoriem, jo tie ir cilvēki, ar kuriem pirmajiem saskaras cietušie. Būtu jāspēj informēt par to, ka **var zvanīt «Skalbēm»**, ja notikums ir tāds, ka nav pamats izbraukumam vai kriminālprocesam

Labklājības ministrija

Projekta mērķi

- No cietušajām noskaidrot tos faktorus, **kas iedrošina ziņot** un viņu vīziju par **nepieciešamajām intervencēm**
- Izstrādāt, pārbaudīt un ieviest multisektorālu, uz cietušo vērstu institucionālu sadarbības modeli vardarbības pret sievieti gadījumos – **Kopienas vienoto atbildi (KVA)**
- Institucionalizēt profesionāļu**, kas saskaras vai varētu saskarties ar sievietēm, kas cietušas no vardarbības, **zināšanas un prasmes**, piedāvājot tiem atbilstošus instrumentus (riska novērtēšana un vadlīnijas), lai rīkotos efektīvi un ņemtu vērā upuru vajadzības
- Nodrošināt, ka KVA modelis ir piemērots replicēšanai** citās kopienās visā Latvijā
- Veikt sabiedrības informēšanas aktivitātes**, izglītojot un iesaistot reģionālos medijus, kā arī izstrādājot un izplatot informatīvos materiālus

Labklājības ministrija

3 fokusgrupu intervijas ar vardarbībā cietušām sievietēm.

- 2017.gada martā – aprīlī notika 3 fokusgrupas. Tika uzrunātas ap 120 sievietēm – dažāda vecuma, no dažādiem reģioniem, kurām bijusi pieredze ar pagaidu aizsardzību no vardarbības.
- Kopā piedalījās 24 sievietes gan latviski, gan krieviski runājošas no Rīgas un Latvijas reģioniem. Sievietes, kas bijušas ilgstoši vardarbīgās attiecībās pat vairāk kā 20 gadus, gan ne tik ilgstošās, sievietes, kas bijušas laulībā, gan arī neregistrētās attiecībās. Sievietes, kuras piedzīvojušas vajāšanu un izsekošanu. Visas uzrunātās vai viņu tuvinieki saukuši policiju.
- Ziņojums: http://www.lm.gov.lv/upload/projekts/faili/fokusgrupu-interviju-zinojums_2017.pdf

Labklājības ministrija

Fokusgrupu interviju rezultāti ar cietušajām no vardarbības

No vardarbības cietušo sieviešu priekšlikumi:

- Lai ierodas policisti, kuriem ir izpratne un cieņpilna attieksme pret upuri, kuri nevainotu cietušās, nenosodītu, nesamierinātu, neapšaubītu, ko viņas saka.
- Iztaujāt cietušās atsevišķi no varmākas.
- Policistiem ir jābūt gataviem uz klausīt cietušās, tad ir gatavas stāstīt par notikušo.
- Bija sievietes, kas stāstīja, ka sievietes policistes bija līdzjūtīgākas, bet lielākā daļa apliecināja, ka policista dzimumam nav nozīmes, svarīga ir attieksme pret cietušo. Priekšlikums speciāli apmācīt policistus vai izveidot nodaļu, kas izprastu vardarbības ģimenē fenomenu un zinātu, kā atbilstoši rīkoties.
- Nošķirt varmāku no cietušās nekavējoties un bez sievietes piekrišanas.
- Par policistu veidotajiem protokoliem notikuma vietā – nereti stāstītais tiek saīsināts, izlaižot būtiskas nianšes. Izskan ierosinājums veikt pierakstu datorrakstā, jo nereti paši policisti savu rakstīto nevarot salasīt. Svarīgi vienu eksemplāru atstāt cietušajai, kas palīdzētu tiesā ar pierādījumiem.
- Nošķirot varmāku, novirzīt arī viņu palīdzības saņemšanai.
- Nozīmēt atsevišķi tiesas sēžu laikus varmākam un cietušajai.
- Bāriņtiesai, tiesai jāiesaista trešās puses jautājumos, kas saistīti ar kopīgo saimniecību un bērna saskarsmes tiesībām ar vecākiem, kā arī noteikt pagaidu aizsardzību cietušajam vecākam un bērniem.

Labklājības ministrija

Kopienas vienotā atbilde

Vienotā institūciju sadarbības shēma, kur katrai institūcijai ir skaidra sava loma, ar mērķi aizsargāt pilngadīgus un nepilngadīgus cietušos, sodīt vardarbīgu rīcību, palīdzēt vardarbības veicējiem, kuri vēlas mainīties, un mazināt riskus, ka vardarbība atkārtosies.

Iesaistītas puses sajūt, saredz to, ko dara visas iesaistītās institūcijas - tiesneši (ja vēlāk būs lēmuma pārkāpums), policija (gan kārtībnieki, gan izmeklētāji), pašvaldības policija, sociālais dienests, bāriņtiesa, prokuratūra.

Ir vienotā nostāja un vienotā darbība.

Labklājības ministrija

Risku izvērtējuma anketa un vadlīnijas

- Izstrādāta **risku izvērtējuma anketa** – testēta Tukumā
- Izstrādātas **vadlīnijas** starpdisciplinārai sadarbībai vardarbības pret sievieti gadījumu risināšanā

Laklājības ministrija

Līdzfinansē Eiropas Savienības programma "Tiesības, vienlīdzība un pilsonība"

Risku izvērtējums (ģimenes konflikts)

Altpildīts: Amatspersonas vārds, uzvārds: _____
Notikuma vieta Pēc teiktā Amats: _____

Datums, laiks: 20__ gada __. __. Pksts: __: __

Notikuma adrese: _____ P.K. _____

Cietušā persona: _____ P.K. _____
(Vārds, uzvārds)

Draudus izraisošā persona: _____ P.K. _____
(Vārds, uzvārds)

Draudus izraisošā persona ir notikuma vieta Jā Nē
Saruna ar cietušo notiek daļēji Jā Nē

Cietušās personas attiecības ar draudus izraisošo
(laulība/kopdzīve/īnītas attiecības/ bērns-vecāks/ aizbildnība/ radniecība/ kopais bērns/dzīvo vienā mājsaimniecībā / citās)

1. Vai cietušajam ir miesas bojājumi? Jā Nē
2. Vai nepieciešama medicīniskā palīdzība? Jā Nē
3. Citi pierādījumi par iespējamo vardarbību Jā Nē
*Ja ir, tad kādā: _____
(piemēram: sasistas mantas, saplēstas drēbes, cietušā uzvedība u.tml.)*

4. Konflikts nepilngadīga bērna klātbūtnē (emocionāla vardarbība pret bērnu) Jā Nē
Bērna vecums __ Vārds, uzvārds _____
Bērna vecums __ Vārds, uzvārds _____

Cietušās personas aptauja: Vai ir cietusi no vardarbības?

5. Fiziskā (grūšana, sitšana, roku griešana, spēšana, dursšana, žņaugšana u.c.) Jā Nē
6. Emocionālā (izolācija, apvainojumi, draudi, šantāža u.c.) Jā Nē
7. Ekonomiskā (atkarība no partnera, pārākuma izmantošana, ierādumu atņemšana u.c.) Jā Nē
8. Vardarbīga kontrole (vojāšana, izsekošana, regulāra, nevēlama zvanīšana, rakstīšana u.c.) Jā Nē
9. Seksuālā (piespēle veikt seksuālo rakstura darbības pret cietušā gribu u.c.) Jā Nē
10. Vai pastāv draudi un vardarbība pret bērniem? Jā Nē
11. Vai vardarbība ir atkārtota? Jā Nē
12. Vai pēdējā gada laikā vardarbība ir pieaugusi? Jā Nē

Reibums: 13. Draudus izraisošā persona: Jā Nē
Alkohols __ prom. Cits (vizuāli) _____
14. Cietušā persona: Jā Nē
Alkohols __ prom. Cits (vizuāli) _____

KOPĀ "JĀ" _____
jautājumos no 1-14
(maksimāli = 14)

Iesniedz pieteikumu policijas lēmuma par nošķiršanu pieņemšanu Jā Nē
Pieņemts policijas lēmums par nošķiršanu (ja ģimenē bērni - informēt bāriņtiesu) Jā Nē
(uz _____ dienām)

Policists: _____ Kopiju saņēmu: _____
(paraksts) (paraksts)

Esmu informēts/a par datu un informācijas nodošanu sociālajam dienestam

Pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību var iesniegt:

- laulītie vai bijušie laulītie,
 - personas, starp kurām pastāv bērnu vai vecāku attiecības,
 - personas, starp kurām pastāv vai ir pastāvējušas aizbildnības vai citas ārpusģimenes aprūpes attiecības,
 - personas, starp kurām pastāv radniecības vai svainības attiecības,
 - personas, kas dzīvo vai dzīvojušas vienā mājsaimniecībā,
 - personas, kurām ir vai gaidāms kopīgs bērns, neatkarīgi no tā, vai šīs personas kādreiz bijušas laulībā vai kādreiz dzīvojušas kopā,
 - personas, starp kurām pastāv vai ir pastāvējušas tuvas personiskās vai mīnīmās attiecības.
- (Civiltiesprocesa likuma 250.¹⁴ pants. Personas, kas var iesniegt pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību)

Pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi ir:

- 1) pienākums atbildētājam atstāt mājokli, kurā pastāvīgi dzīvo prasītājs, un aizliegums atgriezties un uzturēties tajā;
- 2) aizliegums atbildētājam atrasties mājoklī, kurā pastāvīgi dzīvo prasītājs, tuvāk par tiesas lēmumā par pagaidu aizsardzību pret vardarbību minēto attālumu;
- 3) aizliegums atbildētājam uzturēties noteiktās vietās;
- 4) aizliegums atbildētājam satikties ar prasītāju un uzturēt ar to fizisku vai vizuālu saskari;
- 5) aizliegums atbildētājam jebkurā veidā sazināties ar prasītāju;
- 6) aizliegums atbildētājam, izmantojot citu personu starpniecību, organizēt satikšanos vai jebkāda veida sazināšanos ar prasītāju;
- 7) aizliegums atbildētājam izmantot prasītāja personas datus;
- 8) citi aizliegumi un pienākumi, kurus tiesa vai tiesnesis noteicis atbildētājam un kuru mērķis ir nodrošināt prasītāja pagaidu aizsardzību pret vardarbību.

1. un 2. punktā minēto pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļu nosaka, ja atbildētājs ir saņēmis plingadību. Pieļaujams vienlaikus noteikt vairākus pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļus.
(Civiltiesprocesa likuma 250.¹⁴ pants. Pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi)

Pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību pirms prasības ceļšanas iesniedz tiesal pēc aizskāruma nodarīšanas vietas.

(Civiltiesprocesa likuma 250.¹⁵ pants. Pagaidu aizsardzība pret vardarbību pirms prasības ceļšanas)

Pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību tiesa vai tiesnesis izlemj ne vēlāk kā nākamajā darbdienā pēc pieteikuma saņemšanas,

ja nav nepieciešams pieprasīt papildu pierādījumus vai kavēšanās varētu radīt būtisku prasītāja tiesību aizskārumu. Minēto pieteikumu tiesa vai tiesnesis izlemj, nepriekš par to nepasojot lietas dalībniekiem. Ja pierādījumi nav pietiekami vai tie jāpieprasā no pieteikuma norādītajam valsts vai pašvaldību iestādēm vai citām fiziskajām vai juridiskajām personām, tiesa vai tiesnesis pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību izlemj 20 dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas.
(Civiltiesprocesa likuma 250.¹⁶ pants. Jautājuma izskatīšana par pagaidu aizsardzību pret vardarbību)

Lēmumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, lēmumu par pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļa aizstāšanu vai atceļšanu tiesa paziņo pusēm, izsniecot to pret parakstu vai nosūtot ieraulētā pasta sūtījumā.

Tiesa lēmumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, lēmumu par pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļa aizstāšanu vai atceļšanu nekavējoties pēc to pieņemšanas nosūta Valsts policijai izpildes kontrolei uz tās norādīto elektroniskā pasta adresi un arī Valsts policijas struktūrvienībai pēc prasītāja dzīvesvietas.
(Civiltiesprocesa likuma 250.¹⁶ pants. Lēmuma par pagaidu aizsardzību pret vardarbību paziņošana, izsniegšana un nosūtīšana)

Ar informāciju par pagaidu aizsardzību pret vardarbību var iepazīties pieteikuma veidlapā tiesal var iegūt interneta portālā:

www.arezvardarbiba.lv

116006 - Cietušo atbalsta tālrunis

(sniedz atbalstu un palīdzību noziedzīgos nodarījumus dēstājājiem, darba laiks no pkst. 7:00 līdz 22:00 katru dienu)

Palīdzību var meklēt pašvaldības sociālajā dienestā vai krīzes centrā:

Centrs "Marta" Matīsa iela 49-3, Rīga Tālr.: 67578339, e-pasts: centrs@marta.lv	Krīžu un konsultāciju centrs "Skalbes" Kungu iela 34, Rīga, tālr.: 24551700, 27722292 E-pasts: skalbes@skalbes.lv
Centra "Marta" Liepājas filiāle Körnijas prospekts 11, Liepāja Tālr.: 29195442, e-pasts: centrs@martaliepaja.lv	Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem "Paspārne" Talsu iela 39, Vaimiera, tālr.: 63661515, 22012434 E-pasts: pasparne_kc@inbox.lv
Ģimenes krīzes centrs "Mīlgrāvis" Exera iela 21, Rīga, tālr.: 67012515, 67398383 E-pasts: gimenes@krizes.lv	Nodibinājums "Centrs Valdardze" Raipa iela 9F, Valmierā, tālr.: 64220686 E-pasts: valdardze@inbox.lv

Labklājības ministrija

Pilotprojekts Tukuma pašvaldībā

➤ **Pilotprojekta koordinatori -**

Janeks Bahs – Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Tukuma iecirkņa priekšnieks

Ina Balgalve – Tukuma novada pašvaldības aģentūras „Tukuma novada sociālais dienests” direktore

➤ **Tukuma pilotprojekts:**

- *praktiski semināri/ darbnīcas policistiem, sociālā dienesta un bāriņtiesas darbiniekiem*
- *komandas veidošanas pasākumi, ēnošana*
- *riska novērtēšanas anketa testēšana, uzlabošana*
- *institūciju sadarbības mehānisma iedibināšana*
- *noslēguma pasākums – ar viesu pašvaldību pārstāvju līdzdalību, MARAK modeļa eksperte no Somijas Nacionālā Veselības un labklājības institūta (video, ekspertes prezentācija: <http://www.lm.gov.lv/text/3771>)*

➤ **Tukuma novada pašvaldības un Talsu krīžu centra speciālistu intervēšana pirms un pēc pilotprojekta**

Labklājības ministrija

Sākotnējie secinājumi pēc Tukuma pilotprojekta

Līdz šim (jūlija vidus – septembra beigas) pilotprojekta ietvaros Tukuma policija SD nosūtījusi **27 aizpildītas anketas**. Liela daļa no šiem gadījumiem SD iepriekš nebija zināmi. 13 gadījumos kā cietušie vai vardarbības liecinieki bija nepilngadīgie. 3 gadījumos nepilngadīgie bija vardarbīgi pret savām mātēm. Ieviešot riska novērtēšanas anketu policijā, ir būtiski pieaudzis nošķiršanu skaits, kas ir pozitīvi (2017.gada 1.pusgadā bija 1 nošķiršana, pilotprojekta 3 mēnešu laikā – 7).

Ir vismaz 5 lietas, ko policija Tukumā, pateicoties projektam, jau dara savādāk un kas jau ir solis uz priekšu:

- vispār ievieš risku izvērtēšanu sadzīves slepkavību novēršanā vardarbība ģimenē gadījumos;
- izsaukuma vietā iztaujā atsevišķi cietušo no varmākas (anketā ir jāatzīmē, vai tas darīts);
- mācās nošķirt un identificēt dažādus vardarbības veidus;
- sniedz informāciju uz rokas cietušajai (t.i. viens riska novērtēšanas anketas eksemplārs paliek cietušajai, kas viņai var noderēt tiesā);
- cietušos novirza palīdzības saņemšanai sociālajā dienestā arī rakstiski/ visas anketas automātiski nosūta sociālajam dienestam.

Informatīvie materiāli

Tests vienreiz atkārtoti

1 VAI PARTNERIS IZTURAS EMOCIONĀLI VARDARBĪGĪ?

☐ Pazemo	☐ Draud
☐ Apsauka	☐ Iebiedē
☐ Noniecina	☐ Vaino
☐ Šantāžē	☐ Uzskata par mazvērtīgu

2 VAI PARTNERIS PĀRMĒRĪGI KONTROLĒ?

☐ Pārbauda personīgo saraksti	☐ Izsako
☐ Izolē	☐ Neuēlami raksta, zvana
☐ Vajā	☐ Liedz tikties ar citiem cilvēkiem

4 VAI PARTNERIS IR EKONOMISKI VARDARBĪGĪS?

☐ Kontrolē finanses un ienākumus	☐ Pieprasa ienākumus
☐	☐ Manipulē

3 VAI PARTNERIS IR IZTURĒJIES FIZISKI VARDARBĪGĪS?

☐ Grūdis	☐ Sittis
☐ Spēris	☐ Žņaudzis

5 VAI PARTNERIS IR BIJIS SEKSUĀLI VARDARBĪGĪS?

☐ Piespiedis veikt seksuālas darbības pret manu gribu	☐ Piespiedis veikt seksuālas darbības ar citām personām

6 VAI PARTNERIS IR VARDARBĪGS PRET CITĒM ĢIMENES LOCEKĻIEM (BĒRNIEM VAI VEČVECĀKIEM)?

JA ESI ATZĪMĒJUSI KAUT VIENU, TĀS LIECINA, KA TU ATRODIES VARDARBĪGAS ATTĪECĪBAS, TEV IR NEPIECIEŠAMA PALĪDZĪBA!

Neklusē un rīkojies!

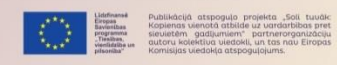

NOSKAIRO, KĀDAS IR VARDARBĪGAS ATTĪECĪBAS UN KUR MEKLĒT PALĪDZĪBU VARDARBĪBAS GADĪJUMA.

Kur meklēt palīdzību? PIE SOCIĀLĀ DARBINIEKA VAI KRĪZES CENTRĀ

Pašvaldības sociālā dienesta tālrunis
www.pretvardaribu.lv

BEZMAKSAS ATBALSTA TĀLRUNIS CIETUSAJIEM
116006 **110**

Centrs "Marta"
Matisa iela 49-3, Rīga, tālr. 67378539, e-pasts: centrs@marta.lv

Liepājas filiāle
Kūrmājas prospekts 11, Liepāja, tālr. 29195442, e-pasts: centrs@marta.liepaja.lv

Ģimenes krīzes centrs "Migrāvuš"
Ezera iela 21, Rīga, tālr. 67012515, 67398383 e-pasts: gimenes@krize.lv

Križu un konsultāciju centrs "Skalbes"
Kungu iela 34, Rīga, tālr. 24551700, 27722292 e-pasts: skalbes@skalbes.lv

Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem "Paspārne"
Talsu iela 39, Ventspils, tālr. 63661515, 22012434 e-pasts: pasparne_kc@inbox.lv

Nodibinājums "Centrs Valdardze"
Raņa iela 9f, Valmiera, tālr. 64220686 e-pasts: valdardze@inbox.lv

Ja tu attiecības jūties

BEZVĒRTĪGA, PAZEMOTA, IEBIEDĒTA, IZMISUSI, ATKARIĢA, BEZPALĪDZĪGA, BEZSPĒCĪGA,

pajautā sev vai šīs attiecības tiešām ir veselīgas?

http://www.lm.gov.lv/upload/projekts/cietusajiem_gala_gala.pdf

Tests vienreiz atkārtoti

VAI PARTNERIS IZTURAS EMOCIONĀLI VARDARBĪGĪS?

☐ Pazemo	☐ Draud
☐ Apsauka	☐ Iebiedē
☐ Noniecina	☐ Vaino
☐ Šantāžē	☐ Uzskata par mazvērtīgu

VAI PARTNERIS PĀRMĒRĪGI KONTROLĒ?

☐ Pārbauda personīgo saraksti	☐ Izsako
☐ Izolē	☐ Neuēlami raksta, zvana
☐ Vajā	☐ Liedz tikties ar citiem cilvēkiem

VAI PARTNERIS IR EKONOMISKI VARDARBĪGĪS?

☐ Kontrolē finanses un ienākumus	☐ Pieprasa ienākumus
☐	☐ Manipulē

VAI PARTNERIS IR IZTURĒJIES FIZISKI VARDARBĪGĪS?

☐ Grūdis	☐ Sittis
☐ Spēris	☐ Žņaudzis

VAI PARTNERIS IR BIJIS SEKSUĀLI VARDARBĪGĪS?

☐ Piespiedis veikt seksuālas darbības pret manu gribu	☐ Piespiedis veikt seksuālas darbības ar citām personām

VAI PARTNERIS IR VARDARBĪGS PRET CITĒM ĢIMENES LOCEKĻIEM (BĒRNIEM VAI VEČVECĀKIEM)?

Ja esi atzīmējusi kaut vienu, tas liecina, ka tu atrodiēs vardarbīgā attiecībā. Tev ir nepieciešama palīdzība!

Kur meklēt palīdzību?

Pašvaldības sociālajā dienestā vai krīzes centrā

Centrs "Marta"
Matisa iela 49-3, Rīga, tālr. 67378539 e-pasts: centrs@marta.lv

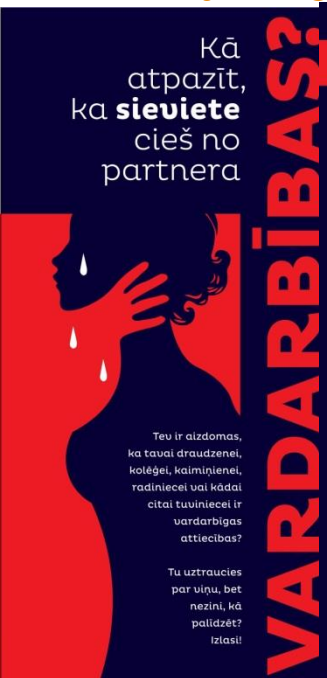
Liepājas filiāle
Kūrmājas prospekts 11, Liepāja, tālr. 29195442 e-pasts: centrs@marta.liepaja.lv

Ģimenes krīzes centrs "Migrāvuš"
Ezera iela 21, Rīga, tālr. 67012515, 67398383 e-pasts: gimenes@krize.lv

Križu un konsultāciju centrs "Skalbes"
Kungu iela 34, Rīga, tālr. 24551700, 27722292 e-pasts: skalbes@skalbes.lv

Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem "Paspārne"
Talsu iela 39, Ventspils, tālr. 63661515, 22012434 e-pasts: pasparne_kc@inbox.lv

Nodibinājums "Centrs Valdardze"
Raņa iela 9f, Valmiera, tālr. 64220686 e-pasts: valdardze@inbox.lv

Kā atpazīt, ka sievietē cieš no partnera VARDARBĪBAS?

Ja tu attiecības jūties bezvērtīga, pazemota, iebiedēta, izmisusi, atkarīga, bezpalīdzīga, bezspēcīga, pajautā sev vai šīs attiecības tiešām ir veselīgas?

Tev ir aizdomas, ka tavai draudzenei, kolēģei, kaimiņienei, radniecei vai kādai citai tuviniecei ir vardarbības attiecības?

Tu uztraucas par viņu, bet nezinā, kā palīdzēt? Izlasi!

bezmaksas atbalsta tālrunis cietusajiem **116006**

Neklusē un rīkojies!
www.pretvardaribu.lv

Pazīmes, kas var liecināt par vardarbīgām attiecībām

1 Vardarbīga izturēšanās pret sievieti un/vai citiem ģimenes locekļiem

- Pēc sievietes un/vai citu teiktā, partneris ir:**
- apvainojis, draudējis vai izolējis (emocionālā vardarbība);
 - atņēmis ienākumus (ekonomiskā vardarbība);
 - grūdis, sītis, spēris vai žņaudzis (fiziskā vardarbība);
 - piespiedis veikt seksuālas darbības pret pašas gribu (seksuāla vardarbība).

- Pēc pašas personīgajiem novērojumiem:**
- acimredzami miesas bojājumi;
 - jūsu klātbūtnē notikušas vardarbības attiecības;
 - veselības pasliktināšanās sievietei;
 - sievietē ir materiāli atkarīga no vardarbības veicēja vai vardarbības veicēja no sievietes.

2 Sieviete nespēj aizsargāt sevi un/vai ģimenes locekļus, kā arī pati nepartraukt vardarbīgās attiecības, jo:

- izjūt pozitīvas vai pretināras emocijas pret vardarbības veicēju;
- izjūt negatīvas attiecības pret ģimeni, draugiem vai cilvēkiem, kuri mēģina palīdzēt; attaisno vardarbības veicēja rīcību attiecībā pret sevi;
- uzņem atbildību par notikušo un vaino sevi; nespēj pieņemt vai noraidīt palīdzību, lai pārtrauktu vardarbīgās attiecības.

Ja tu konstatē, ka šajās attiecībās ir vērojamas nepārprotamas vardarbības pazīmes, sarunā ar sievieti:

- atspoguļo, kā sievietē šajās attiecībās jūtas;
- mini konkrētus faktus, kas liecina par vardarbīgām attiecībām;
- norādi, ka vardarbīgās attiecības netiks pārtrauktas, ja netiks saņemta palīdzība no mums;
- informē sievieti par palīdzības iespējām.

Svarīgi: sarunai jābūt mierīgai, atbalstošai, bet situāciju objektīvi raksturošanai. Esot vardarbīgās attiecībās, cilvēks bieži vien pats nespēj saskatīt kopainu.

Iedod viņai šo bukletu un lūdz godīgi atbildēt uz nākamajiem jautājumiem

Tev jāzina, ka cilvēks, kurš cieš no vardarbības, bieži vaino sevi un uzņem atbildību par notiekošo. Nenosodi, bet iedrošini meklēt palīdzību.

Sarunā atspoguļo, kā sievietē jūtas šajās attiecībās. Mini konkrētus faktus, kas liecina, ka šīs ir vardarbības attiecības.

Tev jāzina, ka par spiti vardarbībai šajās attiecībās ir bijuši arī jauki brīļi, ir arī miera periodi, kas sievietei šķietami ļauj cerēt, ka uiss atkal var būt labi.

Mierīga, atbalstošā sarunā nepārprotami liec noprast, ka šādas attiecības pašas ne seviš nemainās. Atgādi, ka vardarbība atkal un atkal atkārtojas un ar laiku kļūst arvien sliktāka. Mudini sievieti meklēt palīdzību!

bezmaksas atbalsta tālrunis cietusajiem **116006**

Neklusē un rīkojies!
www.pretvardaribu.lv

http://www.lm.gov.lv/upload/projekts/lidzcilvekiem_gala_gala.pdf

Labklājības ministrija

Masu mediju speciālistu izglītošana

➤ **Žurnālistu/ speciālistu semināru norise** – Valmierā, Daugavpilī, Jelgavā, Liepājā, Rīgā

➤ Semināru tēmas:

- **Sabiedrības mīti, kas uztur vardarbību pret sievietēm.**
Kāpēc sievietes nerunā atklāti? Kāpēc grūti pārtraukt vardarbīgas attiecības?
Kā novērst vardarbību attaisnojošus mītus un pārtraukt sieviešu vainošanu?
Vardarbība pret sievieti – nacionālā un globālā kontekstā.
- **Kāpēc ir svarīgi saukt lietas īstajos vārdos?**
Sieviešu un vīriešu līdztiesība.
- **Vardarbības pret sievieti atspoguļojums medijos. Problemātika un risinājumi.**
Trauslā robeža starp sensāciju un sabiedrības informēšanu.
Sabiedrības tiesības zināt. Upura tiesības saglabāt anonimitāti.
- **Kopienas koordinētā atbilde vardarbības pret sievietēm novēršanai.**

➤ Tapuši **3 vardarbībā cietušu sieviešu video** stāsti: <http://www.lm.gov.lv/text/3731>

Labklājības ministrija

Turpmākie pasākumi:

➤ 2018.gadā KVA modeli ievieš vēl 5 pašvaldībās

Balvi

Cēsis

Dobele

Saldus

Valmiera

➤ Katrā pašvaldībā ir nozīmēts koordinators (no soc. dienesta)

➤ Projekta ekspertu komanda sniedz atbalstu vietējai KVA komandai divu mēnešu garumā

➤ Kopumā 3 tikšanās katras pašvaldības speciālistiem – dažādu jomu ekspertu vadītās darbnīcas

➤ Iesaistītās pašvaldības speciālisti izmēģina KVA modeli

➤ Sadarbību būtiski uzsākt ar citu speciālistu ēnošanu. Vai sociālais darbinieks zina, ko dara policists? Vai probācijas speciālists pārzina, ar kādām metodēm strādā sociālais darbinieks?

➤ Pašvaldību speciālistu ieguldījums riska novērtēšanas anketas un vadlīniju satura koriģēšanā, pielāgošanā ir ļoti būtisks. Mums ir svarīgi, lai instrumenti strādātu visā valstī.

➤ KVA modeļa ietekmes izvērtēšana reģionos.

➤ Priekšlikumu izstrāde tiesību aktu grozījumiem un intervences vardarbības pret sievieti gadījumos prakses uzlabošanai.

Labklājības ministrija

Paldies!

www.lm.gov.lv

Twitter: @Lab_min

Flickr.com: Labklajibas_ministrija

Youtube.com/labklajibasministrija

Draugiem.lv/labklajiba